

»Čvrst interes Jugoslavije za globalno zaščito Slovencev v Italiji«

Predsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Janez Zemljarič je v torek, 26. t.m., sprejel v Ljubljani enotno delegacijo slovenske narodne skupnosti v Italiji. V delegaciji so bili Boris Iskra za Komunistično partijo Italije, Andrej Bratuž za Slovensko skupnost, Filibert Benedetič za Socialistično stranko Italije, Boris Race za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, Damijan Pavlin za Svet slovenskih organizacij ter Emil Cenčič, Ferruccio Clavara in Salvatore Venosi za slovenske kulturne organizacije iz videmske pokrajine. Poleg predsednika Zemljariča so se pogovorov s slovensko enotno delegacijo iz Furlanije-Juljske krajine udeležili podpredsednik Izvršnega sveta Dušan Šinigoj in člani Jernej Jan, Iztok Winkler, Majda Poljanšek, Drago Mirošič ter jugoslovanski generalni konzul v Trstu Štefan Cigoj.

Iz uradnega poročila, ki je bilo objavljeno ob sklepu pogovorov, izhaja, da sta bila predmet pozornosti »predvsem položaj in uveljavljanje pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji«. »Člani enotne delegacije so — nadaljuje poročilo — predstavniki Izvršnega sveta seznanili s sedanjim položajem slovenske narodne skupnosti v Italiji in o postopku za uresničitev obveznosti za sprejem zakona o globalni zaščiti slovenske narodne skupnosti v Italiji. Izrazili so zaskrbljenost in nezadovoljstvo, ker že več kot šest let po podpisu osimskih sporazumov Italija, kljub zagotovilom njenih najvišjih predstavnikov, še ni sprejela obljubljenega zakona o globalni zaščiti slovenske narodne skupnosti v Italiji, kar otežuje njen položaj. Opozorili so, da bi morale vse demokratične sile v avtonomni deželi Furlaniji-Juljski krajini odločneje delovati za čim prejšnji sprejem zakona o globalni zaščiti. Govorili so tudi o dejavnosti slovenske narodne skupnosti na raznih področjih in pri tem poudarili velik pomen stikov, ki jih ima manjšina z matičnim narodom, posebej na obmejnem območju.«

»Predsednik Izvršnega sveta — breme v poročilu — je seznanil enotno delegacijo z družbenimi in gospodarskimi dosežki ter razvojnimi usmeritvami Jugoslavije oziroma Slovenije v letu 1982 in v naslednjem srednjeročnem obdobju. Poudaril je, da Jugoslavija na osnovi že zna-

dalje na 3. strani ■

Kam vodi polemika med Moskvo in KPI?

V italijanskih in vseh zahodnih političnih krogih je še vedno predmet velike pozornosti članek, ki ga je pred nekaj dnevi objavila moskovska »Pravda«, glasilo sovjetske komunistične partije, in ki pomeni nenavadno oster napad na voditelje italijanske komunistične partije. Poznavalci razmer trdijo, da utegne ta članek biti celo zadnje opozorilo italijanskim komunističnim voditeljem pred njihovim uradnim »izobčenjem« iz svetovnega komunističnega gibanja, nad katerim si sovjetska partija dejansko lasti izključno vodstvo.

Nihče seveda ni dvomil, da bo Kremelj molče šel mimo dokumenta, ki ga je pred kratkim takorekoč soglasno odobril Centralni komite italijanske komunistične partije o zadnjih dogodkih na Poljskem, saj dokument ne obsoja in zavrača samo vojaškega udara, temveč se neposredno dotika tudi samega sovjetskega družbenega in političnega sistema, o katerem med drugim pravi, da ga ni mogoče izvažati. Mnoge v Italiji in na Zahodu pa je presenetil predvsem ton članka v moskovskem listu kot je tudi presenetilo njegovo silno grobo izražanje, da ne omenjamo obtožb in očitkov, ki letijo na račun italijanskih partijskih voditeljev. Tako »Pravda« na primer pravi, da je stališče, ki ga je vodstvo italijanske partije zavzelo do poljskih dogodkov, »bogoskrunsko, obrekavalno in pošastno«, da so voditelji KPI »zatajili veliki revolucionarni nauk«, da

so »v zadnjih letih postopno zapuščali osnove marksizma in leninizma«, da so se dejansko postavili na »stran imperializma in tistih sil, ki delujejo proti miru.« Gre skratka za izražanje, ki zelo spominja na vsebino znane resolucije Informbiroja iz leta 1948, ko so bili Tito in njegovi sodelavci izključeni iz takratnega mednarodnega komunističnega gibanja.

Sedanje kremeljsko vodstvo je po mnenju mnogih opazovalcev s tako ihto reagiralo na dokument Centralnega komiteja italijanske komunistične partije predvsem zato, ker je dokument načel same temelje sovjetskega družbenega in političnega sistema ter temelje sovjetske zunanje politike. Vodstvo italijanske komunistične stranke namreč zanika veljavnost načela o vodilni komunistični državi in partiji, s čimer pa se zavračajo in rušijo temelji odnosov med Sovjetsko zvezo in ostalimi državami tako imenovanega »stvarnega socializma«, ter se zanika veljavnost teorije o »omejeni suverenosti«, ki je tako pri srcu Leonidu Brežnjevju.

Za sovjetski komunistični sistem so, kot znano, nekatera načela sveta. Načelo o vodilni državi in partiji, enostrankarski politični sistem ter podružabljenje proizvodnih sredstev so točke, ki so za Sovjete izven vsake razprave, ki so nedotakljive. Prav o veljavnosti teh točk pa so

dalje na 2. strani ■

Poljski dogodki in reakcija italijanske partije

V trenutku, ko to pišemo, se je razširila po zahodnem svetu novica o parlamentarni »legalizaciji« obsednega stanja na Poljskem in o popolni izolaciji, v kateri drži nova vojaška oblast voditelja sindikata Solidarnost Lecha Waleso. Istočasno pa zahodni in predvsem seveda italijanski tisk komentira odločitev vodstva italijanske komunistične partije, da si ne bo več jemala za svoj vzor sovjetske družbe in da ne priznava več vodilne vloge sovjetske partije. Oboje je bolj povezano med seboj, kot bi se zdelo na prvi pogled, in bolj logično, kot mislijo morda sami nosilci dogajanja.

Bistvo sovjetske ideologije, katere glavni predstavnik in oznanjevalec je bil baje v ponedeljek umrl Mihail Suslov, in katero sovjetska partija zagrizeno vsiljuje vsem drugim komunističnim partijam, ki

se ravna po njej, je bilo v istovetenju vodilne skupine v partiji z delavskim razredom, to je z delovnim ljudstvom. Ta identičnost je bila za sovjetske ideologe vedno in je še danes naravnost avtomatična, razumljiva sama po sebi, popolna. Zato je bilo razumljivo, da je bil vsak pripadnik vodilne skupine, ki se je zamejil partijskemu in državnemu vodstvu, proglašen za »sovražnika delovnega ljudstva« in kot tak največkrat postavljen pred sodišče in obsojen kot izdajalec. Razni dogodki, npr. upori na Madžarskem leta 1956 in »praška pomlad« leta 1968, so razodeli, da to ni res, a najbolj očitno se je to pokazalo pred poldrugim letom na Poljskem, kjer je kar spontano nastal med delavstvom sindikat Solidarnost, ki ga je podprlo kakih 80 odstotkov in morda še več delav-

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 31. januarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder; Otroci umetnosti: »Modest Musorgski«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 1. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 Kulturni dogodki — Kako ti je ime? 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Edvard Kocbek: »Strah in pogum«; 15.00 Glasbeni ping-pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Računalnik v službi človeka; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 2. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrabi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Ali ste že prebrali? 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kotiček za malde filateliste; 14.30 Pesmi brez besed; 14.55 Naš jezik; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Aleksander Marodič: »Avtostopar«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 3. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Pripoved partizanskega častnika; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 - 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Literarni listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Cecilijanka 81: mešani zbor St. Maver; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: S knjižne police; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Edvard Kocbek: »Strah in pogum«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 18.40 Iz beležke Miroslava Košute; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 4. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Doma in na tujem; 9.30 Psihološki utrinki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 16.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.40 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 5. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se vrti počasi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Literarni listi; 12.00 Na goriškem valu — Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Visoška kronika«; 15.00 Održevanja kulisa. Film in filmska glasba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Kako ti je ime? 19.00 Poročila;

■ SOBOTA, 6. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lahko lepa; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Fleši mimogrede...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Danes in jutri, Oddaja o Režiji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.30 Poslušali boste; 14.55 Naš jezik; 15.00 Začnimo s črko »A«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 »Poet Tvoj nov...«; 18.40 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Poljski dogodki in reakcija italijanske partije

■ nadaljevanje s 1. strani

cev in vsega takoimenovanega delovnega ljudstva. In ta sindikat je nastal ne samo proti volji, ampak tudi v odločni opoziciji proti vodstvu poljske partije. To vodstvo ni sprejelo izvršenega dejstva. Pod sovjetskimi pritiskom je sprožilo rajši državni udar z generalom Jaruzelskim, kakor da bi pristalo na socialne, gospodarske in demokratske reforme, ki jih je zahteval sindikat in z njim ogromna večina ljudstva.

Tu se seveda postavlja vprašanje, kako da ni bil sindikat Solidarnost bolj pripravljen na možnost takega udara in zakaj se mu ni bolj odločno postavil po robu. Mnenja o tem so različna. Nekateri menijo, da ni mogel sindikat nič storiti proti vojaštvu in policiji, ki sta bila pripravljena zagrešiti tudi največje okrutnosti, če bi bilo prišlo do večjega odpora. To je gotovo tudi res. Toda zakaj ni skušal sindikat že vnaprej preprečiti takega razvoja? Zakaj se ni zavedel nevarnosti, ko je bil imenovan — seveda iz vrha partijskega vodstva in verjetno na sovjetsko zahtevo — za predsednika vlade general Jaruzelski? General kot predsednik vlade je vedno nekaj abnormalnega in slabo obetajočega. Solidarnost pa je skoro pozdravila to imenovanje in videla v njem ošibitev partijskega vrha in partijske birokracije. Danes je očitno, da je bila to tragična zmota, ki jo je pripisati verjetno dejstvu, da je imela Solidarnost sicer velik zagon in navdušenje, a malo izkušnje in tudi malo sposobnih političnih svetovalcev. Ali pa jih ni poslušala. O »poljski vojski« si je najbrž delala iluzije tudi poljska katoliška hierarhija, ki jo je še vedno presojala v skladu s poljsko zgodovino in tradicijo kot element osvoboditve in nadstrankarstva, zavzet za narodno slovo.

Vsekakor je Solidarnost napravila dragocen čas z dolgimi pogajanjmi z Jaruzelskim, ki niso pripeljala nikamor in ki so samo utrudila sindikalne voditelje, med katerimi se je vedno bolj kazala neenotnost, in še bolj množice sindikalistov zaradi popolne neučinkovitosti neštetihih stavk in zaradi neprestanega slabšanja gospodarskega stanja in vedno hujšega pomanjkanja neobhodno potrebnega blaga, kot npr. živeža. Sindikalno vodstvo ni bilo sposobno izdelati, ali pa je prepozno izdelalo svoj lastni program gospodarskih reform, ki bi jih bilo moralo predložiti vladi in doseči, da bi bil sprejet. Čakalo je, da bo to

storila vlada ali partija, ki pa seveda tudi nista bili sposobni tega storiti, saj je bilo to tudi proti interesu vladajoče manjšine. Sindikat se je tudi izkazal kot nesposoben za kako premišljeno diplomacijo. Silil je v odkrit spopad, ki pa se je moral z enako logiko končati slabo zanj, kakor so v 16. stoletju propadli kmečki upori v Sloveniji in v Nemčiji. Zmagal je tisti, ki je imel na svoji strani vojsko.

To pa ne pomeni, da je na strani tistega, ki razpolaga z vojsko, tudi pravica, pa čeprav se sklicuje na Marxa in Lenina. Ravno ob poljskih dogodkih se je to končno čisto jasno posvetilo tudi vodstvu italijanske komunistične partije in sprožilo v njej proces razčiščenja idej, ki se je prikrito začel že prej. Postalo je namreč nezogibno, da se italijanski — in ne samo italijanski — komunisti končno odločijo, kaj je delavski razred. Ali je namreč to partijska hierarhija ali pa so to množice delavcev in drugih delovnih ljudi, ki so vladane od nje in se nikakor ne identificirajo z njo, kot so razdeli poljski dogodki samo v bolj jasni luči, kot se to kaže drugod na Vzhodu. In treba je dati italijanskemu partijskemu vodstvu ter seveda predvsem Berlinguerju priznanje, da je pokazalo pri tem veliko civilnega poguma in odločnosti, saj izkušnja dokazuje, da se ni lahko zoperstaviti Moskvi in se drzniti kritizirati njeno politiko.

Taka odločitev italijanske partije pa seveda odpira tudi novo poglavje v italijanski notranji politiki. Kakšna bo odslej vloga »demokratske«, do Sovjetske zveze kritično usmerjene KPI v njej? Bo še vedno obsojena na večno opozicijo, ali bo zdaj kvalificirana za kako vladno večino z drugimi demokratičnimi strankami? In ali ne bo postala mikavna za druge leve stranke s socialisti vred kaka leva koalicija z namenom, da postane vladna koalicija? Na odgovor na to najbrž ne bo treba dolgo čakati, če bo partijsko vodstvo vztrajalo pri svojih sedanjih odločitvah.

IRAN - JUGOSLAVIJA

Iran in Jugoslavija sta podpisala pogodbo za izgradnjo velikega jezusa severnoiranjski pokrajini Džilan na reki Ostoor. Vest je sporočil teheranski radio, ki je pristavil, da sta zadevno pogodbo podpisala jugoslovanski veleposlanik v Iranu in iranski minister za energijo.

Kam vodi polemika...

■ nadaljevanje s 1. strani

italijanski komunisti začeli hudo dvomiti, o njih pričeli široko in poglobljeno razpravljati, kar je za Sovjete pomenilo pravo pravcato pohujšanje. Odtod torej njihova tako ihtava reakcija.

Kakšen bo nadaljnji razvoj odnosov med italijansko partijo in Kremljem, je danes težko predvidevati. Jasno pa je, da polemika med Moskvo in italijanskimi komunističnimi voditelji predstavlja pomem-

ben dogodek, ki bo prav gotovo imel važne posledice. Te se bodo čutile predvsem v italijanskem notranjepolitičnem življenju, ker bo komunistična partija prisiljena jasneje in stvarneje izoblikovati svoj program in bo z zavrnitvijo moskovske hipoteke — pa naj je bila ta resnična ali samo domnevna — prav gotovo lahko igrala pomembnejšo vlogo v družbenem in političnem življenju, kot jo je lahko imela doslej.

Kje so zdaj pohodi za mir?

Letošnja jesen v naših krajih se je iztekla v znamenju številnih pohodov za mir. Podobno kot stotisoči po Italiji in Evropi so tudi pri nas ljudje z množično udeležbo pri številnih pohodih za mir v naši deželi hoteli javno in množično izraziti svojo voljo, da bi naš svet tudi naprej živel v miru brez neprestane nevarnosti, da jedrski izstrelki te ali druge velesile uničijo ta naš sinji planet.

V kratkem času so se povsod organizirala številna gibanja za mir, ki so prirejala pohode, nabirke, agitirala in angažirala množice predvsem mladih ljudi, ki še verjamejo idealom. Vsa Evropa in tudi naši kraji so odmevali od vzklikov, ki so izražali svoj gnev in nasprotovanje najrazličnejšim raketam, ki naj bi jih nastavili v Evropi, proti velesilam, ki hočejo politiko nasilja, itd. Na našem radiu je ena od intervjuvank oddaje, ki je govorila o miru, rekla, da bi ta gibanja za mir gotovo in odločno ter tudi javno nastopila, če bi se recimo kaj zgodilo na Poljskem. Oddaja je bila namreč posneta in oddajana, preden je general Jaruzelski z vojaškim posegom prevzel v svoje roke usodo Poljske.

Toda ... Minili so tedni in mesec, a o kakih javnih manifestacijah, ki bi ga organiziralo gibanje za mir, za Poljsko, še nismo slišali. Rad in stoddostno verjamem,

da je intervjuvanka v pravi veri in resno ter pošteno govorila. Vem, da je proti vsakršni obliki nasilja in za demokratičnost in poštenost v družbi, toda sprašujem se, kje so organizatorji prejšnjih pohodov za mir, ki so bili vse preveč enostranski, kot so ugotavljali na najrazličnejših sedežih. Gotovo, da posameznik ne more ali pa le težko organizira tako manifestacijo. Res je tudi, da so bili v tem mesecu tudi božični prazniki in Novo leto, toda danes se že bližamo koncu januarja, a zaenkrat se niti naši študentje, ki so navadno vedno pripravljeni stavkati za to ali drugo stvar, niso organizirali.

Sprašujemo se, kje so stavke in manifestacije za Vietnam, kje lanski pohodi za mir. Mar se ljudje bojijo nekoliko slab-

šega vremena? Ne! Razlog mora biti neke druge. Stranke obsojajo, organizacije nabirajo podpore za poljski narod. Nikjer pa ni slišati, da bi se zgrnili na ceste in spet vzklikali proti oboroževanju, jedrskim nabojem, vmešavanju v notranje zadeve suverenih držav, proti vojaškemu posegom na Poljskem.

M. T.

BEGINOVA VLADA PONOVO PRESTALA PREIZKUŠNJO

Izraelski parlament je zavrnil resolucijo o nezaupnici Beginovi vladi, ki jo je bila predložila laburistična opozicija. Za resolucijo je glasovalo 52 poslancev, proti pa 55, medtem ko je bilo 13 poslancev odsotnih. V mesecu dni je laburistična opozicija že trikrat skušala zrušiti sedanjo izraelsko vladno koalicijo, a se ji dozdaj ni posrečilo.

V Italiji o polemiki med KPI in Kremljem

V italijanskih političnih krogih se danes mnogi sprašujejo, ali utegne ostra polemika med italijansko komunistično partijo in sovjetsko komunistično partijo tako ali drugače vplivati na italijansko notranjo politiko. Polemika je namreč nastala takorekoč prav na predvečer novega vrhunškega srečanja med voditelji strank sedanje vladne večine, na katerem bi morali razčistiti marsikatero vprašanje. Čeprav se polemika odvija med moskovsko Pravdo in italijanskim partijskim glasilom Unità, je jasno, da je pri tem zainteresirana celotna italijanska partija, saj gre za njene mednarodne odnose, za njene odnose z ostalimi italijanskimi strankami in tudi za odnose med vodstvom partije in njegovo bazo. V članku moskovske Pravde je namreč napisano, da pomenijo stališča italijanskih politikov hud udarec za vso stranko, pri čemer Pravda prav gotovo nameroma dela razliko med partijskimi člani in njihovimi voditelji.

Opazovalci menijo, da je posebne važnosti vsebina intervjuja, ki ga je dal za neki list komunistični poslanec Barca. Ta je med drugim izjavil, da se lahko v italijansko partijo vpišejo vsi italijanski državljani, ki se strinjajo s programom družbene prenovitve, ne glede na to ali sprejemajo marksizem-leninizem ali ne. Za italijansko komunistično partijo, je še dejal Barca, ne obstaja ne vodilna država ne vodilna partija in tudi boj za socializem ni omejen na mednarodno komunistično gibanje. Z drugimi besedami Barca trdi, da sovjetskega modela ne moremo izvoziti v drugačne stvarnosti.

Kljub vsemu pa po mnenju voditelja socialistične poslanske skupine ni moč pričakovati takojšnje spremembe italijanskih notranjih političnih ravnanj. Tega mnenja so tudi liberalci, ki pa se zavedajo, da gre za zelo važen proces znotraj italijanske komunistične partije.

Čvrst interes...

■ nadaljevanje s 1. strani

nih načel neuvrščene zunanje politike razvija sodelovanje z državami v svetu, ne glede na razlike v družbenih sistemih. Še posebna pozornost je namenjena odnosom s sosednjimi državami, med temi tudi z Italijo, kjer so bili ob krepitvi politike odprtih meja doseženi v medsebojnem sodelovanju pomembni rezultati. Socialistična republika Slovenija bo v okviru enotne jugoslovanske politike še naprej razvijala s sosednjo avtonomno deželo Furlanijo - Julijsko krajino vsestransko sodelovanje, ki se je razmahnilo zlasti po podpisu osimskih sporazumov. Podprl je upravičene narodnostne zahteve slovenske narodne skupnosti in poudaril čvrst interes Jugoslavije in matičnega naroda, da Italija na temelju osimskih sporazumov in drugih mednarodno - pravnih obveznosti čimprej uredi vprašanje globalne zaščite Slovencev v Italiji, saj gre za eno pomembnih odprtih vprašanj v sicer zelo uspešnem razvoju prijateljskih odnosov dveh sosednjih držav. Izrazil je prepričanje, da bo zakon o globalni zaščiti, ki naj bi bil sprejet v soglasju in s sodelovanjem same manjšine, zagotovil slovenski narodni skupnosti v zamejstvu pravice na vsem območju, kjer živi.

»V pogovoru so poudarili — se zaključuje uradno poročilo — da razreševanje vseh odprtih vprašanj, vključno z uresničitvijo pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji, pomeni prispevek k poglobljanju dobrososedskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo ter bo ugodno vplivalo na razvoj in nadaljnje poglobljanje sodelovanja na vseh področjih.

Reagan o stanju v državi

Ameriški predsednik Reagan je imel na skupni seji obeh vej ameriškega parlamenta tradicionalni govor o položaju v državi, v katerem ameriški predsedniki posredujejo glavne programske smernice. Govor je bil posvečen predvsem notranjopolitičnim problemom, bežno pa je govornik omenil tudi mednarodna vprašanja. Reagan je napovedal, da bo o svetovnem položaju podrobneje govoril ob drugi priložnosti. Ameriško zunanjo politiko je označil za politiko moči, ravnovesja in korektnosti. Izrazil je prepričanje, da je njegova uprava utrdila položaj Združenih držav kot sile miru in razvoja v svetu. Podčrtal je zavzetost za okrepitev stikov in zaupanja pri zaveznikih. Napovedal je ostrejša sankcije proti poljskemu vojaškemu režimu, če se bo položaj poslabšal. Združene države bodo še naprej odločno nastopale proti mednarodnemu terorizmu in prevratniškim silam.

Pri tem je ponovno podčrtal negativno vlogo Libije in Kube.

Glede notranjopolitičnega pristopa, še zlasti kar zadeva gospodarsko politiko, ni napovedal bistvenih novosti. Priznal je, da je gospodarski položaj zelo težaven ter da bo po vsej verjetnosti prišlo do povečanja primanjkljaja. Izrazil je prepričanje, da bo prišlo do premestitve težav. Potrdil je doseženi pristop, ki sloni na zmanjšanju davčnega vijaka in znižanju javnih izdatkov. Novost predstavlja prenos pristojnosti za socialno skrbstvo od federalne na posamezne zvezne države. Osrednja vlada pa bo prevzela stroške za zdravstvo. Zvezne države bodo prejele dohodke iz posrednih davkov za kritje socialnih potreb. Reagan meni, da bo nov sistem, ki bo uresničen postopno, omogočil v dobršni meri zmanjšanje razpisavanja javnega denarja v socialnem sistemu brez znižanja učinkovitosti.

Revija božičnih pesmi v Zgoniku

Po nekajletnem premoru je Mladinski krožek iz Zgonika spet začel s svojim delovanjem. Najprej so obnovili pevski zbor »Majnik«, ki deluje v okviru krožka. Že nekaj časa imajo redne vaje, kar bo gotovo v kratkem pokazalo sadove tudi na drugih nastopih. Svoje delovno leto so začeli v nedeljo, 24. t.m., ko so popoldne priredili v župni cerkvi sv. Mihaela Božični koncert.

Na koncertu je nastopil kot prvi domači pevski zbor, ki je pod vodstvom Hermana Antoniča zapel štiri pesmi. Med temi je bila najpristroneje zapeta znana »Rajske strune«, pri kateri so alti še posebno dobro izvedli svojo solistično vlogo.

Občni zbor Slorija

V Gregorčičevi dvorani v Trstu je bil v petek, 22. t.m., osmi redni občni zbor Slovenskega raziskovalnega inštituta, na katerem so bili prisotni njegovi člani in tudi gostje iz Slovenije. Občni zbor je imel tokrat tudi namen, da opravi nekatere formalnosti, ki pa so potrebne, da lahko vsako društvo in v tem primeru inštitut prosi za javno podporo, ki jo podeljuje tržaška pokrajina.

V svojem govoru je predsednik prof. Volčič orisal težave, ki jih dela deželna uprava pri priznanju inštituta kot kulturne ustanove deželnega značaja. To pa predstavlja ne samo očitno zapostavljanje Slorija, ampak tudi dejanske sitnosti, ki lahko hromijo delo te slovenske ustanove. V nadaljevanju je prof. Volčič govoril tudi o delu pri izvajanju srednjeročnega načrta, ki so ga začeli uresničevati pred dvema letoma, predvidoma pa naj bi trajal do leta 1985. V tem času naj bi člani inštituta izvedli vrsto raziskav, predvsem na gospodarskem in prostorskem področju.

Kot je bilo razvidno iz predsednikovega govora, je Slori dosedaj opravil pomembno raziskovalno delo, težave, ki jih je moral premagati, pa niso bile ravno majhne. Tudi iz razprave, ki je sledila poročilu, je bilo razvidno, kako se člani zavzemajo za čim boljše dosežke pri raziskovalnem delu.

Po nastopu domačega zbora so stopili pred oltar pevci moškega pevskega zbora »Fantje izpod Grmade«, ki so pod vodstvom Iva Kralja zapeli tri pesmi. Sledilo je petje Dekliškega zbora Devin. Dekleta iz Devina so zapele dve pesmi: Harejevo »Nocoj, nocoj« in Gačnikovo »Snežinke z neba«. Pod vodstvom Hermana Antoniča, ki vodi dekliški zbor, sta oba pevka sedela, ki imata svoj sedež v Devinu, nastopila še z božičnimi pesmimi, ki so napisane za mešane pevske zборе. Tako smo lahko v tem sestoku lahko prisluhnili še petim skladbam raznih avtorjev: Vrabca, Vavkna, Kramarja, Tomca in Cveka.

Vse pesmi, ki so jih peli, so bile že izvedene na božičnem koncertu, ki sta ga priredila Dekliški zbor iz Devina in Fantje izpod Grmade v štivanski župni cerkvi. Med njimi pa velja omeniti Harejevo Nocoj, nocoj, ki je letos doživela svoj krstni nastop, in Maličevo Noč najjasnejša za moški zbor, ki je še nismo slišali.

Tudi tokrat se je pokazalo, da naši ljudje radi poslušajo take koncerte. Cerkev je bila namreč nabito polna in poslušalci so pozorno sledili že znanim, a večno le-

pim božičnim motivom, ki so jih izvajali pevci pred oltarjem ob spremljavi Bogdana Kralja.

Pred začetkom koncerta je domači župnik povedal nekaj priložnostnih misli, članica Mladinskega krožka pa je predstavila koncert in v kratkih besedah tudi namene Mladinskega krožka iz Zgonika.

—o—

TERMINALI V KOPRU

Koper konkurira s Trzičem za zgraditev plinskega terminala ter s Trstom za zgraditev premogovnega terminala.

Te dni so predstavniki Kopra imeli sešatek, na katerem so razpravljali o dovozu velikih količin premoga iz afriških držav ter iz Latinske Amerike. Leta 1983 naj bi prispel v Koper poldrug milijon ton premoga in leta 1990 pet milijonov. Premog bi šel v podonavske države, zlasti v Avstrijo, Madžarsko in Južno Nemčijo.

Pogajanja zdaj vodijo tako s prodajalci kot s kupci premoga. V Kopru pravijo, da so pogajanja že v zaključnem obdobju. Računajo, da bi premogovni terminal stal sedem milijard in pol dinarjev. Zgradili naj bi nov pomol ter naj bi modernizirali železnico in drugo infrastrukturo.

Dolinski občinski svet o hitri cesti

Dolinski občinski svet je na svoji seji dne 18. januarja vzel na znanje nekatere tehnične spremembe k načrtu trase tako imenovane hitre ceste na ozemlju dolinske občine, ki so ga svetovalci upravne večine (KPI in PSI) ter KD bili odobrili na seji dne 21. aprila 1981 skupno z nekaterimi pogoji. Svetovalci Slovenske skupnosti so, kot znano, glasovali proti omenjenemu načrtu, ki je bil sad prej političnih domen med vrhovi glavnih političnih sil kot pa izbira najboljših možnih rešitev z vseh vidikov.

Da se, če mogoče, omilijo škodljive posledice, ki jih takšen objekt prinaša celotnemu področju in skupnosti, ki na njem živi in dela, so tudi svetovalci SSk zagotovili svojo podporo prizadevanjem, da bi se dosegla izpolnitev danih pogojev v največji meri. Na osnovi zagotovil deželne uprave so bili nekateri pogoji sprejeti, zla-

sti še nekatere zahteve po ustreznih popravkih in dopolnilih tehničnega načrta. Nejasno in odprto je ostalo vprašanje, v kakšni razdalji od hiš v Lakotiču bo šla omenjena hitra cesta in pa vprašanje kriterijev za določitev pravične odškodnine za razlaščen ali drugače odškodovana zemljišča.

Zato — je načelnik skupine SSk Sergij Mahnič poudaril v svoji izjavi — po eni strani jemljemo na znanje, kar je bilo pozitivnega doseženega, po drugi strani pa ugotavljamo, da še ni rešeno vprašanje razdalje med cesto in stanovanjskimi hi-

SSO o aktualnih vprašanjih

Ožji odbor Sveta slovenskih organizacij je na svoji zadnji seji razpravljal o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji, predvsem tista, ki so v zandjem času v ospredju zanimanja naše javnosti. Odbor je ocenil zadnje dogodke v zvezi z globalnim zaščitnim zakonom za Slovence v Italiji in ugotovil, da se, kljub razpravi v deželnem svetu in nastopom enotne slovenske delegacije, v italijanski stvarnosti nič ni premaknilo v korist naše celotne skupnosti.

V tej zvezi je odbor Sveta slovenskih organizacij ocenil tudi zadnje dogovore za ponovno financiranje zakonskih določb za izvajanje osimskega sporazuma. Pri tem je odklonil stališče, ki slovensko narodno skupnost obravnava samo kot objekt in ne kot polnopravni osebek. Odbor je obžalo-

val, da gredo vsa sredstva v zvezi v dogovori samo za gradnjo infrastrukture, ki so velikokrat neučinkovite in da se državi podpisnici ne zmenita za želje in težnje celotne narodne skupnosti, živeče v mejah Italije.

Dalje je ožji odbor razpravljal še o vrsti pojavov v naši vsakdanjosti, podrobneje pa je obravnaval tudi kulturno politiko deželnega odbora, ki ne vrednoti dovolj dela, ki ga opravljajo slovenska društva na kulturno-prosvetnem področju. Razprava se je dotaknila tudi programa kulturnih dejavnosti v tem letu ter problemov slovenskega tiska, radia in televizije. Na koncu je odbor določil člana, ki bo zastopal organizacijo v enotni delegaciji ob njenem obisku pri predsedniku Izvršnega sveta Slovenije Zemljariču.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB

Trst — Donizettijeva 3
vabi na

prvo srečanje iz niza kulturnih večerov ob petkih, ki jih je pripravil v letošnji sezoni.

Prvo srečanje bo v petek, 5. februarja, ob 18.30 na sedežu društva.

Govoril bo: dr. Rafko Dolhar

na temo

»RASTI IZ SVOJEGA«

Vabljeni vsi, ki bi radi poglobili svoje kulturno obzorje in bolje spoznali svet, v katerem živimo.

šami v Lakotiču in pa izplačilo pravične odškodnine za zasežena in tudi posredno razvrednotena zemljišča.

Iz teh razlogov so svetovalci Slovenske skupnosti z vzdržanjem vzeli na znanje nekatere tehnične popravke in druga zagotovila deželne uprave. Njihovo stališče do celotnega načrta hitre ceste kot takšne pa ostane nespremenjeno, kot izhaja iz zadnjega glasovanja 21. aprila lani.

Vprašanje ljudskih stanovanj v Pevmi

Pretekli teden se je sestal na redni seji, ki jo je vodil predsednik Joško Košič, rajonski svet v Pevmi in obravnaval pereče vprašanje v zvezi z gradnjami ljudskih stanovanj na območju pevmske vasi. Rajonski svet je soglasno (bila sta odsotna samo dva svetovalca) potrdil že v prejšnji mandatni dobi sprejeto stališče, da se odmerjeno zemljišče dodeli izključno krajevni zadrugi oziroma prebivalcem iz Pevme, Oslavja in Štmavra, ki bi si želeli v domači vasi zgraditi svoje bivališče. Problem je precej zapleten in ga je treba vsaj malo pojasniti.

Pred štirimi leti se je v goriški občini pripravljala varianta k regulacijskemu načrtu, ki je bila poverjena arh. Robertu Cošti iz Trsta. Načrtovalec in člani delovne komisije so se sestali tudi z rajonskimi sveti, zato da bi direktno od prebivalstva imeli jasno sliko o potrebah in zahtevah posameznih predelov. Poleg drugih sprememb je občinska uprava smatrala za potrebno, da se v občinskem merilu določijo tudi cone za ljudska stanovanja. Takrat je med člani rajonskega sveta in tudi prebivalcev iz Pevme, Oslavja in Štmavra prevladalo mnenje, naj se v tem predelu ne določi nobena cona za ta stanovanja. Samo svetovalec komunistične partije v rajonskem svetu je zahteval, naj se v varianto

vključi tudi zahteva po tovrstni coni. In tako se je tudi zgodilo, čeprav so bili vsi ostali svetovalci proti temu. Ker pa je bila tudi med domačim prebivalstvom zelo občutena potreba po novih stanovanjih in ker so predpisi v tem predelu goriške občine zelo restriktivni, tako da so težave še celo za majhna popravila in razširitve stanovanj, je rajonski svet vseeno pristal na določitev cone pod pogojem, da se določeno zemljišče preda samo domačinom, ki so ustanovili zadrugo ali pa tistim, ki bi v to ali drugo zadrugo vstopili.

Zgodilo pa se je, kar je bilo pričakovati in sicer to, da so si v tem času nekateri člani zadruga v Pevmi izbrali drugo lokacijo, kar je tudi naravno spričo velikih poviškov in vedno večjih stroškov za zidavo ljudskih hiš, v obratnem primeru bi izgubili deželno posojilo. A to bi še ne bilo najbolj hudo. Dejstvo je, da ima danes neka druga zadruga in sicer zadruga Mitteleuropa iz Gorice zagotovljena denarna

sredstva in zahteva od občine, da ji dodeli to zemljišče v Pevmi. To se pravi, da bodo sedaj v Pevmi lahko gradili nedomačini. Rajonski svet je na zadnji seji zelo odločno in, kot smo zgoraj omenili, soglasno zahteval, da občinska uprava ne izigra domačinov in da se določeno zemljišče dodeli izključno prebivalcem Pevme, Oslavja in Štmavra; upoštevajoč med drugim dejstvo, da se lokalna zadruga ni razpustila.

Vprašanje je sedaj, koliko teže bo imel ta sklep pri občinski upravi ali pa bo občinska uprava požrla dano obljubo in ne upoštevala zelo jasno izraženih stališč v varianti, kjer je izrecno rečeno, da se morajo ohraniti socialne, etnične, kulturne in druge značilnosti določenega kraja. Ne verjamemo, da bi se to obdržalo, ko bi dovolili, da se v to vas vselijo tuji ljudje, domačini pa bi morali iskati prostora drugje, izven svojega naravnega in zgodovinskega okolja. Rajonski svet je zelo jasno to izrazil na zadnji seji in potrdil že pred leti sprejeti sklep. Če bo občinska uprava vse to prezrla, je naloga vse slovenske javnosti, da obsodi tako ravnanje in tudi, da pokaže na tiste, ki si bodo prevzeli to odgovornost, brez prikrivanja in izmikljanj.

Nov odbor Sindikata slovenske šole

Novoizvoljeni odborniki Sindikata slovenske šole — tajništvo Gorica — so se sestali na redni seji, ki je bila v ponedeljek, 18. januarja, in si razdelili funkcije in dolžnosti. Za predsednika je bil izvoljen Albin Sirk, podpredsednik je Vladimir Šturm, tajnik Leopold Devetak, blagajničarka Neveca Budal, zapisnikar Marjan Bednarik; Jože Pahor, Marjan Vončina, Vera Češut, Sergij Korošec pa so odborniki. Nadzorni odbor sestavljajo Ivan Bratina (predsednik), Kazimira Paulin in Nataša Sirk, razsodišče pa Oskar Ussai (predsednik), Helena Knez in Majda Sfiligoj. Zatem so razpravljali o slovenskem južnem šolskem centru in o preselitvah otroškega vrtca prav v tem delu mesta in Strokovnega zavoda za trgovino. Seja se

je zaključila po pretresu nekaterih problemov, ki že vrsto let bremenijo šolnike kot delavsko kategorijo.

—o—

IZVOLJENI PREDSEDNIKI ŠOLSKIH SVETOV

Pred kratkim so na slovenskih šolah na Goriškem izvolili predsednike zavodnih in okoliških svetov in člane ožjih odborov. Tako je bila izvoljena prof. Amalija Bednarik por. Čuk za predsednico sveta didaktičnega ravnateljstva osnovnih šol v Gorici, medtem ko je bil za doberdobsko okrožje izvoljen Mario Pahor. Na nižji srednji šoli »Ivan Trinko« je bil izvoljen za predsednika zavodnega sveta dr. Karlo Brešan, na gimnaziji-liceju »Primož Trubar« je bila izvoljena za predsednico Elida Gravner por. Nanut. Zavodni svet trgovskega zavoda »Ivan Cankar« je za svojega predsednika izvolil Bogdana Šuligoja, medtem ko se bo zavodni svet učiteljskega »Simon Gregorčič« sestal v prihodnjih dneh.

DEŽELNI PRORAČUN

Prišel je veljati deželni proračun za leto 1982. Dokument je izšel v Uradnem vestniku skupno z večletnim proračunom 1982-84. Letos bo dežela izdala več kot 1.500 milijard lir. Od tega bo 390 milijard šlo za posege na področju, ki ga je prizadel potres. Proizvodnji je namenjenih 393 milijard. Cilje, ki jih želijo doseči s temi izdatki, označuje posebna nota. Gre za gospodarski razvoj področja, ki ga je prizadel potres, za obnovo in okrepitev proizvodnih zmogljivosti, za ohranitev in povečanje zaposlitve, za okrepitev vloge mednarodnega sodelovanja, za vzpostavitev ozemeljskega, gospodarskega in družbenega ravnovesja ter za obrambo ozemlja in okolja.

O MALOOBMEJNEM PROMETU

V Novi Gorici bo do petka zasedala mešana italijansko-jugoslovanska komisija za izvajanje videmskega sporazuma o maloobmejnem potniškem prometu. V bistvu gre za nadaljevanje decembrskega zasedanja, ki se je odvijalo v Beogradu in na katerem so posodobili več kot polovico besedila sporazuma. Med drugim bodo razširili področje maloobmejnega prometa na celotno jesijsko in bujsko občino, v Italiji pa na čedajsko in gradeško.

Zgodovinsko zborovanje o Posoških katoličanih

Lansko leto so nekatere katoliške organizacije in ustanove v Gorici priredile prvo zborovanje na temo »Posoški katoličani do prve svetovne vojne«. V petek, 29. in soboto, 30. januarja letos, pa bo drugi del tega zborovanja, na katerem bodo obravnavali temo o posoških katoličanih med dvema vojnoma. Gre za izredno zanimiv posvet, saj bodo v Gorico za to priložnost prišli znani italijanski zgodovinarji, zborovanju pa bo predsedoval Gabriele De Rosa. Med predavatelji sta tudi dva slovenska in sicer dr. Kazimir Humar, ki bo govoril v soboto zjutraj o nadškofu Sedeju, in prof. Alojz Rebula o slovenskih katoličanih med obema vojnoma (v soboto popoldne). Predavanja bodo v novi dvorani, ki se nahaja v stavbi nekdanjega semenišča na korzu Verdi. V tem poslopju, ki ga je goriška nadškofija dala pred kratkim prenoviti, bo središče katoliških organiza-

cij, tu imajo tudi urejeno izredno dragoceno knjižnico, celotni center pa bodo poimenovali po tržaškem škofu Luigiju Forgarju.

—o—

ŠTANDREŠKA »KRČMARICA« V KRMINU IN GORICI

Dramska skupina prosvetnega društva »Štandrež« je tudi z zadnjo naštudirano igro požela veliko uspehov in odobravanja po goriških odrih, tako da so Goldonijevo komedijo »Krčmarica« ponovili že večkrat. Ponovno se bodo predstavili občinstvu konec tega tedna; v soboto bodo nastopili ob 20.45 v občinskem gledališču v Krminu, kjer je že vrsto let na programu gledališke sezone tudi slovenska predstava. V nedeljo ob 16. uri pa bodo komedijo uprizorili v Katoliškem domu v Gorici.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Rezijanska bibliografija

V Vidmu je v lanskem letu izšla publikacija znanega slovenskega etnografa dr. Milka Matičetova z naslovom »Resia. Bibliografija regiona (1927-1979)«. Izdala jo je videmska založba »Graphik Studio« in pomeni razširjen ponatis bibliografije, ki je že izhajala v rezijanskem župnijskem listu »Pod Tjanyovo Sinco / All'ombra del Canin« v letih 1980 in 1981. Dr. Matičetov je bibliografijo začel sestavljati na pobudo rezijanskega župnika, ki je hotel 50-letnico župnijskega glasila počastiti tudi z objavo rezijanske bibliografije zadnjih 50 let, od 1928 dalje, ko je izšla prva številka lista, vendar je sestavljalec bibliografije že v začetku dodal kot posebno enoto Kramarov katekizem »To kristjanske učilo po rožanskih«; izšel je sicer že leto prej, 1927, pomeni pa prvo tiskano publikacijo, namenjeno praktičnim potrebam Rezijanov. Katekizem so kljub dovoljenju pristojnih cerkvenih oblasti zaradi političnega pritiska v sami Reziji uporabljali le kratke čase.

Bibliografija dr. Matičetova šteje 189 enot, v dodatku 44, citirani pa so članki v desetih jezikih

PD MAČKOLJE

vabi na

uprizoritev veseloigre **L. Cijaka**

SLANA VODA

ki bo v nedeljo, **31. januarja, ob 17. uri** v dvorani srenjske hiše v Mačkoljah.

Igra Amaterski oder Jaka Štoka s Proseka - Kontovela.

(češkem, hrvaškem, francoskem, angleškem, italijanskem, holandskem, poljskem, ruskem, slovenskem in nemškem). Vsaka enota vsebuje običajne bibliografske podatke, v kurzivnem tisku pa še

kratek opis vsebine objavljene enote v italijanski. Na koncu publikacije najdemo seznam imen avtorjev, natisnjen po abecednem redu. Dr. Matičetov je gotovo tisti slovenski znanstvenik, ki najbolje pozna Rezijo, saj jo je prvič obiskal leta 1940, že leta 1945 pa se v ljubljanskem Etnologu pojavi članek »Rezijanska pripovedna pesem«. V začetku se je ukvarjal z ljudskim pesništvom, kasneje pa z rezijanskimi pripovednimi besedili; v letih 1962-1976 je v Reziji nabral nad 3000 ljudskih besedil.

V rezijanski bibliografiji poleg številnih enot dr. Matičetova najdemo še objave drugih znanih

slovenskih raziskovalcev in piscev, tako npr. Henrika Tume, Frana Ramovša, Antona Melika, Richarda Orla, Zmaga Kumer, Tineta Logarja, Mirka Ramovša, Valensa Voduška, Pavleta Merkuja, Alberta Rejca, Julijana Strajnarja, Jožka Kraglja idr. Od tujih imen naj opozorim npr. na Juliusa Kugyja, Baudouina de Courtenaya, Gaetana Perusinija, Nikito I. Tolstoja, Luigija Cicerija, Andreino Ciceri itd. Pomembno je, da se pri nekaterih enotah pojavljajo imena rezijanskih domačinov, ljudskih pesnikov in pripovedovalcev, kot so npr. Gilberto Barbarino, Dorina di Lenardo Cunkina, Jelica Di Floriano, (Štifen) Di Floriano in druge.

Naslovi objavljenih enot dokazujejo, da pri rezijanskem narečju ne gre le za muzejsko znamenitost, predmet znanstvene obravnave, marveč za še vedno živo govorico, ki je, čeprav močno oddaljena od knjižnega jezika, zlasti z ljudskimi pesmimi in pripovedmi močno obogatila slovenski knjižni zaklad.

M.V.

Nova četrta številka Pastirčka

Nova, četrta številka mladinskega mesečnika Pastirček prinaša na uvodnem mestu »Legendo za novo leto« Kazimirja Humarja. Legenda ima poučen konec, ki je ta, da se otroci in menda tudi odrasli ne smejo vdajati pregrešeni radovednosti. Pregrešna radovednost pa je po avtorjevem mnenju tista, ki je prepovedana. Precej okrutna, za otroke najbrž preveč okrutna pa je pesmica Zore Saksida »Miška drsalka«. Maček se priplazi in požre miško, ki se ponoči zabava na zamrznjenem ribniku s tem, da se veselo drsa. Otroci bi lahko zamenjali miško tudi z deklico, ker pravi pesnica:

Najprej hodi,
potlej teka
in nazadnje
se vrti,
v taktu
bela ji obleka
sem ter tja
frli.

Članek s sliko poroča o lanskem Mali Cecilijanki v Gorici, svojo stran pa ima tudi katehet, ki

odgovarja nekemu 13-letnemu fantu na važno vprašanje o veri in Cerkvi.

Ljubka Šorli objavlja pesmico »Zimsko jutro« z mračnim zimskim razpoloženjem, a vedrim upom na pomlad. Zimskemu veselju z drsnjem in sneženim mozem pa je posvečena ena od dveh risarskih strani. Druga prikazuje iglasta drevesa.

V tej številki Pastirčka je zastopana tudi koroška pesnica Milka Hartman s pesmijo »Pastirček«, polno zimskega in božičnega razpoloženja. Pesnico Hartmanovo pa predstavlja v članku Marija Perat. Ljuba Smotlak nadaljuje svoje »Tržaške sprehode«, na katerih nam predstavlja in opisuje tržaške zanimivosti, tokrat grad sv. Justa in baziliko.

Tudi v tej številki je objavljenih še nekaj krajših, pestrih sestavkov in pa pravljica »Zajec in lisica«. Ne manjka seveda rubrika »Janina pošta«. V njej pravi Jana otrokom med drugim: »Dragi otroci! Komaj ste se začeli imeti lepo, že je bilo božičnih počitnic konec. Prehitro, kajne? Sicer pa priden učenec vedno rad sede v šolsko klopi, saj ve, da brez šole ni izobrazbe, ni dela. Zato spet pogumno k učenju in nalogam, da boste od koncu šolskega leta veseli dobrega uspeha. Pastirček zdaj težko čaka vaše pošte«.

Sledijo dopisi otrok, ki so vedno očarljivo branje, zlasti zaradi otroške odkritosrčnosti. Omeniti je še pesem z notami »Deklica in žoga«, ki jo je zložila Ljubka Šorli, uglasbil pa Alojzij Braut. Na zadnji platnici je ugankarski kotic.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
GOSTOVANJE PRIMORSKEGA
DRAMSKEGA GLEDALIŠČA iz Nove Gorice
V KULTURNEM DOMU

Moliere

DON JUAN ALI KAMNITI GOST

Režija: Ljubiša Georgijevski

V soboto, 30. januarja 1982 ob 20.30 — Abonma Red B (prva sobota po premieri) in Abonma Red F (druga sobota po premieri.)

V nedeljo, 31. januarja 1982 ob 16. uri — Abonma Red C (prva nedelja po premieri) in Abonma Red G (popoldan na dan praznika).

—o—

NOVA ŠTEVILKA »ZALIVA«

Pred dnevi je izšla nova številka revije »Zaliva« z aktualno in pestro vsebino. O njej bomo poročali prihodnjič.

Glasnik Slovenskega duhovniškega društva

Na začetku zadnje številke Glasnika Slovenskega duhovniškega društva za leto 1981 stoji članek pomožnega škofa dr. Vekoslava Grmiča pod naslovom »Kristjan v sekularizirani družbi«, ki verjetno pomeni Grmičev odgovor na kritike, ki so zadnji čas letele nanj zaradi njegovih idej in političnih stališč. V članku skuša definirati Grmič pojem sekularizacije in se sklicuje pri tem na drugi vatikanski cerkveni zbor, pa tudi na jugoslovansko ustavo in na Edvarda Kardelja.

Sledi članek »Novembrske proslave 1981« v zvezi z dnevom republike v Jugoslaviji. Na eni teh proslav je prebral pomožni škof Grmič svoj omenjeni referat »Kristjan v sekularizirani družbi«. »Po referatu so člani in gostje dodajali misli in spoznanja, ki so se jim porodila v zvezi z referatom in njegovo tematiko«, je rečeno v članku.

Revija objavlja tudi poročila tajništva Duhovniškega društva, v katerem se govori v glavnem o finančnih zadevah in o socialnem zavarovanju ruhovnikov. Iz poročila tudi zvemo, da so izdali Družinsko pratio za leto 1982

Jože Gregorič piše o Finžgarjevem doprskem kipu, ki so ga nedavno odkrili v Sori v zahodnem delu občine Ljubljana-Siška. Spomenik je odkril dr. Bratko Kreft, podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, na slovesnosti pa je spregovoril tudi avtor članka Gregorič. Isti piše kot urednik o Lampretovem spomeniku v Šoštanju. Jože Gregorič je napisal tudi članek ob smrti Edvarda Kocbeka. V njem osvetljuje Kocbekovo življenje in delo ter navaja tudi njegovo bibliografijo, iz katere zvemo, da je objavil Kocbek dvanajst knjig. Prva in sicer pesniška zbirka »Zemlja« je izšla leta 1934, zadnja pa lani. To je bila zbirka esejev »Sodobni misleci«. Tone Bohinc je napisal članek o tridesetletnici smrti Louisa Adamiča, Janez Korošec pa o umrlem Ferdinandu Koledniku. Isti piše v rubriki »Slovenci v zamejstvu« o dogodkih med koroškimi in zamejskimi Slovenci v Italiji, pa tudi v Ameriki. Eseg o podobi duhovnika o Zorčevih spisih je prispeval Jože Gregorič, Etbin Bajc pa nadaljuje svojo zgodovinsko pomembno razpravo »Kratke biografije naših najstarejših šolnikov«.

- Jakec, povej ti meni, kaj je prouzaprrou tu: jalta, jalta! Zadnje cajte nekam do-
sti imenavajo tu jalto.
- E, Mihec moj, tudi tu je ana oslarija
— prouzaprrou svinjarija na vesokem
leveli, ke so jo skuhali diplomati.
- Ku videm, neč dosti ne pošacaš, kar
delajo diplomati. Skori vse je zate o-
slarija. Helsinki je oslarija, konference
za razorožitev so oslarija, vse tisto obi-
skovanje diplomatov so oslarija. Kej
prou neč pametnega ni?
- Mihec moj, prou neč. Če be diplomati
prou rihtali ta svet, be ne blo taku, ko-
ker je. Sej videš tudi ti, kaku je.
- No ja, videm, videm. Ma mi nisi še
povedau, kaku je s tu jalto?
- Znaš, Jalta je an krej na Črnem murji,
u Rusiji. Kadar je šla ta zadna vojska
vre h kraji so se tam najdl trije veliki
diplomati: Stalin, Cerčil jn Ruzvelt, ke
so prestaulali Rusjo, Anglijo jn Ame-
riko. Jn so se zmenli, kaku si bojo raz-
delili Evropo. Tu jn tu meni, tu jn tu
tebi.
- Pej kadu jem je dau črez, de so si ta-
ku prtli Evropo? Kej so kašnega kej
prašali?

- Nobeden jem ni dau te pravice jn tudi
nobenga niso neč prašali. Uani so jeme-
li na frontah tiste njih divizije jn so
si rekli: mi bomo zrihtali tu Evropo,
koker se nam zdi jn bašta. Jn za vse
večne čase jn amen.
- Pej kaku so si tu reč razprtli?
- Pr ani glihi taku, koker so pršli naprej
njih vojski. Kamer so pršli Rusi, bojo
komendirali Rusi; kamer so pršli pej
Amerikanci jn Angleži pej uani. Samo
za Jugoslavijo so se zmenli fifti-fifti,
po angleško če reč: pu no pu. Kar je
u praksi pomenlo: nobeden. Jn taku je
obvelalo do danes. Jn vsak dela na svo-
jem kar jn koker če.
- Jn za vse večne čase?
- Za vekomaj amen. Taku so odločili tisti
trije u Jalti.
- Ma tu pomene, de vse ta manjše drža-
ve bojo za zmiram mogle bet pod ko-
mando ta velikeh?
- Ja. Ke tu je demokracija. Taku so
rekli. Zatu pej — postau mo reč — Po-
ljaki nimajo pravice si svojo državo
zrihtat koker se njem zdi, ma taku, ko-
ker se zdi Rusam. Jn Amerikanci se ni-
majo neč za mejšat, ke tu je ruska
cona.
- A zatu se je papež oglasu jn je reku,
de tista Jalta ne more bet velavna prou
za zmiram!
- Sej tudi tisti amerikanski Reagan je
vre nekaj špiču od te Jalte. Jn tudi
meni se zdi, de ni nikjer zapisano, de
majhne države samo zatu, ke so maj-
hne, de morejo bugat ta velike. Glih
tu se me ne zdi demokracija.
- Tudi meni ne. Ma taku je ukazano. Jn
ne smeš pozabet, de bo hmali leto štiri-
jnosemdeset, ke je tisti angleški Or-
well napovedau, de bojo svet komendi-
rale tri države: Rusija, Amerika jn Ki-
tajska. Uan jeh je krstu za Evrazijo,
Oceanijo jn Estazijo.
- Jakec, nehajmo, ke mene me spet boli
glava.

S TRŽAŠKEGA

RAJONSKI SVETI V TRSTU

Rajonski sveti v Trstu nadaljujejo s svojim mandatom občinski krizi navkljub. Pred dnevi sta zasedala rajonska sveta za Vzhodni Kras in rajonski svet za Sv. Ivan, Lonjer, Podlonjer in Katinaro. Svetovalci komunistične partije in Slovenske skupno-
sti so v znak protesta zapustili sejo sveto-
ivanskega rajonskega sveta zaradi odsot-
nosti prevajalca. Rajonski svet za Vzhodni
Kras je na Opčinah razpravljaj o vpraša-
njih redne uprave in posredoval občinski
upravi vrsto mnenj, ki so v njegovi pristo-
jnosti. V okviru informativnih srečanj med
komisarskimi upravitelji na tržaški občini

OBVESTILO NAROČNIKOM

Zaradi čedalje večjih tiskarskih
stroškov smo sklenili nekoliko poviša-
ti naročnino za leto 1982. Letna naroč-
nina bo od 1. januarja leta 1982 dalje
znašala 18.000 lir. Za inozemstvo bo
letna naročnina znašala 22.000 lir.
Prepričani smo, da bodo naši naroč-
niki upoštevali naše težave in nam
kljub podražitvi ostali zvesti kot do-
slej.

UPRAVA NOVEGA LISTA

in rajonskimi sveti se je mudila na tržaški
občini delegacija Zahodnokraškega rajon-
skega sveta, katero je vodil predsednik
Slavoljub Štoka. Namestniku izrednega
občinskega komisarja dr. Camerlengu so
orisali položaj in zahteve prebivalcev s
Proseka, Križa in Kontovela.

ŠOLSKI NATEČAJ

Osnovnošolski otroci v naših krajih se
bodo lahko udeležili natečaja, ki ga razpi-
suje poseben pokrajinski odbor za proslave
svetega Frančiška ob 800-letnici rojstva. V
poštev prihajajo risbe, spisi in pesmice, ki
se kakorkoli nanašajo na lik svetega Fran-
čiška. Vsaka osnovna šola bo lahko izbrala
15 najboljših izdelkov, ki bodo potem raz-
stavljeni sredi aprila na tržaški pomorski
postaji. Zmagovalci bodo šli lahko na brez-
plačen izlet v Assisi in druge kraje Umbri-
je. Posebna razstava, tokrat za vso deželo,
pa bo do oktobra na gradu Svetega Justa
v Trstu.

NAPAD NA SLOVENSKO ŠOLO

Slovenska šola je bila v noči med če-
trtkom in petkom spet trn v peti fašistič-
nim prenapetežem, ki se posebno v nočnih
urah radi opogumljajo za svoja dejanja.
Tako so učiteljice osnovne šole pri Sv. Ani
v Trstu zjutraj lahko ugotovile, da so ti
dobro znani nestrpneži s kamenjem razbi-
li šipe vhodnih vrat in veže. Učiteljice in
kuharice, ki so ob prihodu v šolsko poslop-
je na Staroistrski cesti opazile škodo, so
seveda takoj obvestile policijo. Ta je po-
slopje pregledala in uvedla preiskavo. Za-
radi dogodka je na šoli izostal pouk, ki pa
se je v soboto redno nadaljeval. Razbite
šipe pa so še isti popoldne zamenjali ob-
činski uslužbenci.

Boj proti terorizmu

Po aretaciji treh teroristov, ki so so-
delovali pri spopadu z orožniki v bližini
Siene, se nadaljuje tako na območju Rima
kot na jugu države obsežna policijska ak-
cija za odkritje ostalih teroristov in njih-
vih pajdašev. Pred dnevi so orožniki odk-
rili v Bologni, in sicer nedaleč od tam-
kajšnje kvesture, novo skrivališče pripad-
nikov teroristične organizacije Prima li-
nea. Gre za manjše stanovanje, v katerem
so orožniki našli kakih 10 postelj in več
oblačil. Vse kaže, da so se teroristi naglo
umaknili iz tega stanovanja, kakor hitro
so zvedeli, da so bili v Rimu aretirani
tri njihovi pajdaši. V tem stanovanju pa
orožniki niso našli orožja in streliva.

V Rimu preiskovalci natančno pregle-
dujejo ves material, ki so ga bili našli o-
rožniki v stanovanju v ulici Voghera, kjer
je bila tudi ranjena teroristka Giulia Bo-
relli. V tem skrivališču so bile med dru-
gim priprave za prvo zdravniško pomoč,
poleg seveda večje količine orožja in stre-
liva. Nato so orožniki priprli štiri osebe,

ki so osumljene, da so teroristom nudile
pomoč.

Medtem so v Neaplju v uredništvu
tamkajšnje agencije ANSA prejeli sporo-
čilo organizacije, ki si daje naziv »Revo-
lucionarno gibanje rdeča zastava«. Gre za
daljše poročilo, ki v prvem delu skuša ob-
razložiti razloge, zaradi katerih je nujen
oborožen boj proti sedanjemu sistemu v
državi, v drugem delu pa so obrazloženi
razlogi ustanovitve nove teroristične or-
ganizacije »rdeča zastava«. Zanimivo je,
da omenja to sporočilo tudi ugrabitev a-
meriškega generala Doziera, pri čemer tr-
di, da sodi ugrabitev v sklop prizadevanj,
da bi se Italija oddaljila od imperialistič-
nega tabora, katerega branik predstavlja
Atlantska zveza. Na koncu sporočilo pravi,
da je general Dozier zaprt v ljudski
ječi in da se bo moral zagovarjati pred
proletarskim sodiščem. Od ugrabitve viso-
kega častnika Atlantske zveze je poteklo
40 dni, a preiskovalci še vedno tavajo, kot
sami priznavajo, v popolni temi.

Poravnajte naročnino!